

แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร

The development of English for speaking communicative competency with communicative strategies

ทวีศักดิ์ ชูมา

Thaweesak Chooma

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล นครสวรรค์

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน บุคคลในสังคมต้องติดต่อสื่อสารและดำเนินกิจกรรมมากขึ้น และภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการหาข้อมูลต่างๆ และภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือภาษาอังกฤษ ดังนั้น จึงที่จะต้องเร่งพัฒนาทักษะในการพูดภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้จะพูดภาษาอังกฤษได้ ต้องมีองค์ประกอบ ๔ อย่าง คือ (๑) รู้ด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (๒) รู้ด้านสังคม เช่น การใช้คำ การสร้างประโยคที่เหมาะสม (๓) รู้ในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมาย ด้านการพูดและเขียน (๔) รู้ในการใช้กลวิธีในการสื่อสาร และต้องใช้ความพยายามที่จะเรียนรู้ฝึกฝนการพูดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้พูดภาษาอังกฤษควรมี ๑๒ กลวิธี เช่น พูดภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ปนกับภาษาเป้าหมาย พูดแบบแปลคำต่อคำ สร้างคำใหม่ เพราะฉะนั้น ผู้ที่ใช้กลวิธีการสื่อสารดังกล่าว จะทำให้พูดภาษาอังกฤษได้อย่างราบรื่น ช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะ, ภาษาอังกฤษ, การสื่อสาร, รูปแบบ, กลวิธี

Abstract

In the recent, a person in the society communicated and performed the activities more and more. The English language is used to be the important tool in researching the information and it is the universal language in the ASEAN. Therefore, the speaking skill in English have to be developed to communicate effectively. The people can exactly speak English, they consist of the four factors: (1) knowing the grammar, (2) knowing the social words like the properly vocabularies and sentences, (3) knowing how to use the language structures to communicate in both of speaking and writing, (4) knowing the technics to communicate and always practice. Moreover, the English speakers would have the twelve technics such as speaking English mixing with the mother tongue and speaking word by word to build the new words. Finally, the people who use the twelve technics of speaking English can communicate smoothly and fluently. Then they can better understand the technical communication pattern.

Keyword: Development, skills, English, communication, pattern, technics

บทนำ

สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมฐานความรู้ (knowledge-based society) บุคคลในสังคมต้องติดต่อสื่อสารและพบปะเพื่อดำเนินการกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น^๑ ภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาหาข้อมูลต่างๆ และสร้างองค์ความรู้ถ่ายทอดวิทยากรแก่กัน รวมถึงสื่อสารความรู้สึนึกคิดให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นการศึกษาในปัจจุบันจึงเกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่ดี พูดได้ถูกต้อง อ่านได้คล่องแคล่ว และเขียนได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารเชื่อมโยงการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะได้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึกในทุกมิติ^๒

การรวมตัวกันของกลุ่มประชาคมแห่งชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือกลุ่มประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ปัจจุบันนี้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมากขึ้น การพยายามสร้างจิตสำนึกของความเป็นประชาคมอาเซียนเตรียมการรองรับการขยายตัวของกลุ่มอาเซียนที่จะมีความสัมพันธ์ในภูมิภาคในทุกมิติ และความสำคัญของการสื่อสารด้วยภาษากลางในภูมิภาคอาเซียนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือ “ภาษาอังกฤษ” ซึ่งได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติอาเซียน ข้อที่ ๓๔ ระบุว่า “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” (The working language of ASEAN shall be English)^๓

เป็นที่ยอมรับกันในวงกว้างแล้วว่าสังคมไทยวันนี้ต้องเร่งพัฒนาทักษะในการพูดภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพร้อมรับมือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภายหลังการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและอนาคต กลวิธีเพื่อการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้สอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง โดยใช้การสร้างรูปแบบการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งใช้เทคนิคกลวิธีพื้นฐานการ

^๑ อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, **เหลี่ยมหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ**, (กรุงเทพมหานคร : หน้าต่างสู่โลกกว้าง, ๒๕๓๕), หน้า ๓.

^๒ Bernie Trilling and Charles Fadel, **21st Century Skills: Learning for life in our times**, (New York : A Wiley Imprint, 2009), p. 52.

^๓ Dhirawit Pinyonattagarn, **Globalization of English in ASEAN with Special Emphasis on Thailand**, International Conference on Globalization and the Teaching of English Oct. 19 to 20, 2013 p. 1-7.

แก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวสามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน

บทความนี้มุ่งเสนอแนวคิดให้กับบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร กล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบของทักษะการพูดภาษาอังกฤษ องค์ประกอบของกลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการประเมินผลการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

การพูดภาษาอังกฤษมิใช่เพียงความสามารถทางการออกเสียงให้ถูกต้องตามโครงสร้างทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสื่อสารถ้อยคำไปยังผู้รับสารให้รับรู้ความรู้สึกนึกคิด สารระชาวสารใช้น้ำเสียงหรือกิริยาอาการ ผู้พูดต้องมีทักษะความรู้ด้านการออกเสียง คำศัพท์ กฎการใช้ทางไวยากรณ์เข้าใจวัฒนธรรมทางภาษา และผู้พูดต้องมีทักษะการใช้กลวิธีการพูดเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

William_Litterwood^๔ ได้อธิบายว่า การพูดหมายถึงการแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีผู้พูดและผู้ฟัง ผู้พูดจำเป็นต้องพูดให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ ดังนั้นจึงต้องพูดให้ถูกต้องตามหลักภาษา และใช้คำพูดที่เหมาะสมรวมถึงพูดได้ถูกต้องตามสถานการณ์ นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารว่ามีได้เป็นเพียงการออกเสียงคำและการออกเสียงสูงต่ำในประโยคเท่านั้น แต่เป็นการพูดตามหน้าที่ของภาษา การทำให้ผู้อื่นเข้าใจจุดประสงค์ในสิ่งที่ผู้พูดพูด และการพูดของผู้ที่มีความสามารถในระดับที่สูงขึ้นไป ยังต้องมีการเลือกใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาด้วยได้ให้ความหมายว่าทักษะการพูดคือคำพูดที่เกิดจากความตั้งใจของผู้พูดและก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามแต่สถานการณ์ในการสื่อสาร

กล่าวโดยสรุปการพูดจึงหมายถึงการสนทนาระหว่างบุคคลสองคนขึ้นไป โดยถ่ายทอดความคิดแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยใช้ภาษาและท่าทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ต้องมีองค์ประกอบ

^๔ Littlewood, William, *Communicative Language Teaching*, (Great Britain: Cambridge, 1995), p 1-8.

แยกย่อยเช่น รู้คำศัพท์ที่เหมาะสม ใช้หลักไวยากรณ์และรูปแบบประโยคอย่างถูกต้อง ออกเสียงและเน้นเสียงได้ถูก และเข้าใจวัฒนธรรมของการพูดหรือวัฒนธรรมทางภาษา

องค์ประกอบของทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

องค์ประกอบของการพูดที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ องค์ประกอบ ดังนี้

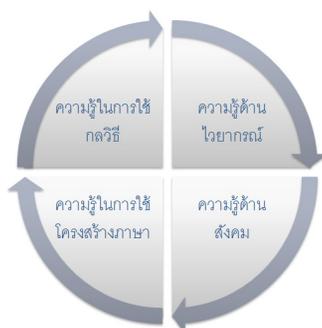
๑. ต้องมีความรู้ด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (grammatical competence) หมายถึง ความรู้ด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกดและการออกเสียง

๒. ต้องมีความรู้ด้านสังคม (sociolinguistic competence) หมายถึงการใช้คำ และโครงสร้างประโยคที่เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทางและข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ประโยคคำสั่ง เป็นต้น

๓. ต้องมีความรู้ในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูด และเขียน (discourse competence) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมระหว่างโครงสร้างภาษา (grammatical form) กับความหมาย (meaning) ในการพูดและเขียนตามรูปแบบ และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

๔. ต้องมีความรู้ในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (strategic competence) หมายถึง การใช้เทคนิคเพื่อให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด เช่น การใช้ภาษาท่าทาง (body language) การขยายความโดยใช้คำศัพท์อื่นแทนคำที่ผู้พูดนึกไม่ออก^๕ เป็นต้น

ดังนั้นองค์ประกอบของทักษะการพูดจะประกอบไปด้วยองค์ความรู้ ดังแผนภาพ

^๕ CANALE & MICHAEL, *Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing* , Applied Linguistics, 1 (1980) p.1-47.

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เกิดขึ้นจากความพยายามที่ชาญฉลาด ทั้งนี้ผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องเข้าใจธรรมชาติและเข้าใจกลวิธีที่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในระหว่างที่สื่อสารภาษาเป้าหมายได้

ความหมายของกลวิธีการสื่อสาร

ผู้พูดสามารถใช้ภาษาพูดติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้พูดมีความสามารถด้านการใช้กลวิธีทางการสื่อสาร (Communication strategies) ทั้งแบบใช้คำพูดและแบบที่ไม่ใช้คำพูดมาชดเชยความล้มเหลวในการสื่อสารซึ่งมีผลมาจากตัวแปรต่างๆในการใช้ภาษา ได้แก่ ความขาดทักษะด้านภาษา ความไม่แน่ใจของผู้พูด การไม่รู้คำศัพท์ที่จะใช้เรียก ขาดความรู้ไวยากรณ์ เป็นต้น ความหมายของกลวิธีเพื่อการสื่อสารสามารถจำแนกออกเป็นสองแนวคิดหลักที่สำคัญได้ ดังนี้

แนวคิดแรก เน้นการแก้ไขปัญหาในการสื่อสารเป็นหลัก หมายถึงการที่ผู้ใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะที่พูดในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความยากลำบากในการพูดภาษาเป้าหมาย เนื่องจากขาดความรู้ทางด้านคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ หรือวัฒนธรรมของผู้พูดเอง จึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีทางการสื่อสารเข้าไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างฉับพลัน นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (psycholinguistics) ได้พูดถึง กลวิธีเพื่อการสื่อสารเป็นการวางแผนของผู้พูดเพื่อแก้ไขปัญหาการไม่รู้คำศัพท์ รู้โครงสร้างไวยากรณ์ และวัฒนธรรมทางภาษา โดยผู้พูดอาจทำไปโดยไม่รู้สีกตัว ปัญหาของการสื่อสารอาจจะเป็นปัญหาของผู้พูดฝ่ายเดียวโดยไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นระหว่างการสนทนากับคู่สนทนา

แนวคิดที่สอง เน้นการสื่อสารในสถานการณ์ทั่วไป โดยไม่ได้คำนึงว่าจะเกี่ยวข้องกับแก้ไขอุปสรรคทางการศึกษาหรือไม่ กลวิธีเพื่อการสื่อสารในแนวคิดนี้ หมายถึงการที่ผู้พูดพยายามใช้เทคนิคหรือวิธีการต่างๆ ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการต่อรองความหมาย ให้เข้าใจตรงกัน

ในปัจจุบันนี้ผู้เรียนและนักวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาที่สองกำลังให้ความสนใจกับกระบวนการเรียน (learning process) มากกว่าผลของการเรียน (learning product) และให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าพฤติกรรมของครู ให้ความสนใจที่ทักษะการสื่อสารทางภาษามากกว่าความสามารถทางไวยากรณ์^๖

^๖ Ellis, R. *The Study of Second Language Acquisition*. (Oxford: Oxford University Press, 1994), p. 73.

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้กลวิธีการสื่อสาร

ในทางภาษาศาสตร์และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีผลต่อกลวิธีการสื่อสารของผู้เรียนภาษา เช่น ปัจจัยด้านกลวิธีการเรียน ด้านการคิด แรงจูงใจ กิจกรรม ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารความตระหนักถึงความแตกต่างของภาษาแม่ (mother tongue) และภาษาที่สอง (second language) หรือการสอนกลวิธีทางการสื่อสาร แต่ปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อตัวผู้เรียนที่สำคัญ ได้แก่

๑. ความสามารถทางภาษา (language proficiency) การใช้กลวิธีทางการสื่อสารของผู้มีความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประเภทความถี่และประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีทางการสื่อสาร ดังนี้

๑.๑ ความสามารถของผู้เรียนมีผลต่อความถี่ของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีทางการสื่อสารในความถี่ที่น้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่มีความสามารถทางการศึกษาต่ำ เนื่องจากกลวิธีทางการสื่อสารนั้นใช้เพื่อชดเชยความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ในภาษาเป้าหมายที่ไม่เพียงพอ^๗

๑.๒ ความสามารถของผู้เรียนมีผลต่อประเภทของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีทางการสื่อสารในการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษามากกว่าผู้ที่มีความสามารถทางภาษาต่ำ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงมักสามารถควบคุมความรู้ทางภาษาเป้าหมายของตนเองได้^๘

๑.๓ ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนมีผลต่อประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารภาษามากกว่าผู้ที่มีความสามารถทางภาษาต่ำ ผู้ที่มีความสามารถด้านการใช้ภาษา มักมีประสิทธิภาพในการสื่อสารความหมายของคำศัพท์ที่เหมาะสมและชัดเจน ตรงไปตรงมา^๙

^๗ Stewart Stuart & Pearson Lynn, *Development of Communication Strategies Among Foreign Language Learners*, Mountain Interstate Foreign Language Review; 1994 v5 p. 1-33.

^๘ Si-Qing, *A study of communication strategies in interlingua production by Chinese EFL learners*, Language learning 40 (June 1990): p. 170-171.

^๙ Si-Qing, *A study of communication strategies in interlingua production by Chinese EFL learners*, Language learning 40 (June 1990): p. 170-171.

๒. ความรู้ทั่วไป (World knowledge)

ความรู้ทั่วไปมีผลต่อการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความรู้ทั่วไปจะสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เป็นสาเหตุจากการขาดความรู้ทางภาษาได้^{๑๐}

๓. ภาระงาน (Tasks)

ความแตกต่างของภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำอาจมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ภาระงานคือ แผนงานที่สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาใหม่ๆ ทั้งนี้ภาระงานเพื่อการสื่อสารจะต้องมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสาร ต้องเน้นความหมายทางไวยากรณ์ ต้องมีช่องว่างทางการสื่อสาร หรือมีปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนพยายามแก้ไข ต้องเปิดให้มีการเจรจาหรือแลกเปลี่ยนการสื่อสารจริง

ประเภทของกลวิธีสื่อสาร

กลวิธีทางการสื่อสารมีหลายประเภทที่ผู้พูดได้พยายามใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการเข้าใจความหมายที่ตรงกันในการสนทนา เป็นการพูดในสถานการณ์ต่างๆ หรือแก้ไขอุปสรรคทางภาษาต่างๆ มีผู้วิจัยพยายามสร้างกลวิธีทางการสื่อสารต่างๆ มากมายสามารถสรุปโดยรวมแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ

ประเภทแรกกลวิธีทำให้สำเร็จ (Achievement Strategy) คือกลวิธีที่ผู้พูดใช้วิธีการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในขณะที่พูด เพื่อให้การสื่อสารยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่ติดขัด เช่น กลวิธีใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน กลวิธีอธิบายความ กลวิธีสร้างคำใหม่ หรือกลวิธีกล่าวซ้ำ

ประเภทที่สองกลวิธีหลีกเลี่ยงหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากลวิธีตัดทอน (Avoidance Strategy or Reduction Strategy) เป็นกลวิธีที่ใช้ในการหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในขณะที่พูดในภาษาเป้าหมายด้วยการละทิ้งข้อมูล หรือเปลี่ยนเรื่องพูดไปพูดในเรื่องที่ตนเองพูดได้หรือมีความชำนาญ

การนำกลวิธีสื่อสารภาษาอังกฤษไปใช้

กลวิธีสื่อสารเพื่อการพูดภาษาอังกฤษ หมายถึงวิธีต่างๆ ที่ผู้พูดสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการต่อรอง เป็นการพูดเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้แนวคิดของนักวิชาการ

^{๑๐} Yule G. and Tarone, E., *Eliciting the performance of strategic competence*, in R. Scarcella, E. Andersen and S. Krashen (eds.), *Developing communicative competence in a second language*, (New York: Newbury House, 1990), pp.179-194.

ด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยกลวิธีทางการสื่อสารที่ผู้พูดใช้จะครอบคลุมทั้ง ๑๒ กลวิธีที่สำคัญ ดังนี้

๑. การพูดภาษาอังกฤษภาษาแม่ปนกับภาษาเป้าหมาย (First Language-Switch Strategy) เป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้ภาษาแม่ปนกับภาษาเป้าหมายโดยที่ผู้พูดใช้คำศัพท์ภาษามาทับศัพท์ภาษาเป้าหมาย เป็นลักษณะการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เช่น ใช้คำว่า “Muay Thai” แทนคำว่า “Thai boxing”

๒. กลวิธีการพูดแบบแปลคำต่อคำ (Literal Translation Strategy) เป็นวิธีที่ผู้พูดใช้วิธีเรียงคำหรือกลุ่มคำ ตามลักษณะประโยคของภาษาแม่ โดยใช้วิธีแปลคำต่อคำ หรือใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์เหมือนภาษาแม่ เนื่องจากผู้พูดขาดความชำนาญ หรือมีความรู้ในภาษาเป้าหมายที่จำกัด เช่น ใช้คำว่า place du feu ในภาษาฝรั่งเศส และเป็นภาษาอังกฤษใช้คำว่า fireplace

๓. กลวิธีสร้างคำใหม่ (Word Coinage Strategy) เป็นกลวิธีที่ผู้พูดคิดคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากไม่ทราบคำศัพท์ที่ถูกต้องของภาษาเป้าหมาย จึงสร้างคำขึ้นมาเองโดยหวังว่าผู้ฟังจะเข้าใจภาษาที่ผู้พูดสร้างขึ้น เช่น ใช้คำว่า “airball” แทนคำว่า “balloon”

๔. กลวิธีที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเกือบตรงกัน (Approximation Strategy) เป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้คำหรือกลุ่มคำที่ใกล้เคียงกับภาษาเป้าหมาย หรือเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน (Synonym) หรือใช้คำที่บอกหมวดหมู่ (super ordinate) เช่น “ship” แทน “sailboat”

๕. กลวิธีการอธิบายความ (Circumlocution strategy) เป็นกลวิธีที่ผู้พูดอธิบายหรือบรรยายรายละเอียดโดยใช้คำหลายคำ หรือวลีหลายวลีเพื่อสื่อความแทนคำพูดด้วยการใช้คำศัพท์เพียงคำเดียว เนื่องจากผู้พูดไม่ทราบคำศัพท์ภาษาเป้าหมาย เช่น “it has waste basket. It has a basket who probably serves for buying things in the market” แทนคำว่า “a shopping basket”

๖. กลวิธีการพูดพึมพำเพื่อขอเวลาในการคิด (Surfing Strategy) กลวิธีที่ผู้พูดใช้เสียง หรือคำที่มีความหมาย หรือปราศจากความหมายเป็นช่วงๆ เพื่อบอกผู้ฟังว่าผู้พูดยังพูดไม่จบและกำลังใช้ความคิด หรือกำลังประสบปัญหาในการสื่อสาร วางแผนการพูดต่อ เช่น “er, erm, uh, well, I mean, you know”

๗. กลวิธีกล่าวซ้ำ Repetition Strategy เป็นกลวิธีที่ผู้พูดคำ หรือประโยคโครงสร้างที่ซ้ำๆ กัน อาจเกิดจากผู้พูดมีความคุ้นเคยต่อการใช้คำ หรือโครงสร้างดังกล่าว หรือผู้พูดกำลังคิดถึงคำที่

จะพูดต่อไป โดยผู้พูดจะกล่าวซ้ำๆ ตั้งแต่เป็นหน่วยคำไปจนถึงระดับประโยค เช่น “Do you know what an emperor is? What is an emperor?”

๘. กลวิธีแก้ไขผิดพลาดด้วยตัวเอง (Self- Repair Strategy) กลวิธีที่ผู้พูดใช้เมื่อพบว่าตนเองพูดคำผิด หรือพูดไวยากรณ์ผิด จึงพยายามแก้ไขคำหรือประโยคให้ถูกต้องทันทีตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เช่น well, “what I mean to say is”, “speak more slowly”, “Sorry, I am foreigner”

๙. กลวิธีพูดไม่ตรงประเด็น (Topic Avoidance Strategy) กลวิธีที่ผู้พูดพูดในสิ่งที่ไม่ได้เป็นเป้าหมาย เนื่องจากผู้พูดขาดความพร้อมในการพูด หรือไม่มีความรู้ในเรื่องที่จะพูดเรื่องนั้นๆ จึงตัดสินใจพูดในเรื่องที่ตัวเองถนัดและมั่นใจ ผู้พูดอาจนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนมีมาพูดแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก เพื่อต้องการสื่อความหมายในสิ่งที่ตัวเองเห็น เช่น “your presentation was very exciting by the way have you ever visited our university”

๑๐. กลวิธียุติการพูด (Message Abandonment Strategy) เป็นกลวิธีที่ผู้พูดหยุดพูดเรื่องที่กำลังพูดอยู่ที่ทันที เพื่อต้องการแสดงให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดไม่สามารถดำเนินการพูดต่อไปได้อีกแล้ว และต้องหยุดพูดเรื่องนั้นๆ

๑๑. กลวิธีการพูดภาษาอื่นปนกับภาษาเป้าหมาย (L๓-Switch Strategy) กลวิธีที่ใช้ผู้พูดใช้คำที่พูดมาจากภาษาอื่น (ภาษาที่สาม) ที่ไม่ใช่คำจากภาษาแม่ หรือภาษาเป้าหมาย (ภาษาที่สอง) มาสื่อแทนภาษาเป้าหมาย เนื่องจากผู้พูดขาดความรู้คำศัพท์ในภาษาเป้าหมาย

๑๒. กลวิธีการให้ความหมายไม่สมบูรณ์ (Message Reduction Strategy) กลวิธีที่ผู้พูดสื่อสารได้ใจความน้อยกว่าที่ควรเป็น เป็นคำพูดที่ไม่จบประโยค และขาดใจความสำคัญ เนื่องจากผู้พูดไม่รู้คำศัพท์ในภาษาเป้าหมาย

ในทัศนะของผู้เขียนขอเสนอแนะวิธีการสอนกลวิธีที่ ๔ กลวิธีที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเกือบตรงกัน (Approximation Strategy) ซึ่งเหมาะสมกับการใช้ในสถานการณ์จริง และใช้บ่อยสำหรับคนไทยที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา กลวิธีที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเกือบตรงกัน (Approximation Strategy) อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลวิธีแทนที่ (paraphrasing) การพูดถึงความหมายของคำในอีกวิถีทางหนึ่ง หรือในอีกความหมายหนึ่ง คือการที่ผู้พูดพยายามอธิบายหน้าที่คำในภาษาเป้าหมายในอีกแนวทางหนึ่ง โดยอาจจะใช้ คำพ้องความหมาย (synonym) หรือ คำตรงกันข้าม (antonyms) เข้ามาช่วย

ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้พูดไม่รู้จักคำว่า “Vacuum cleaner” ผู้พูดอาจจะพยายามอธิบายหน้าที่ของคำว่า “the machine that we use when we clean our rooms” กลวิธีนี้ไม่ใช่สำหรับผู้เรียนภาษาเท่านั้น สำหรับเจ้าของภาษาเองก็อาจไม่จำเป็นต้องใช้ เพื่อการอธิบายคำศัพท์ที่ไม่แน่ใจ หรือคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยได้

การวัดผลและการประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผลความสามารถการพูดภาษาอังกฤษนั้นที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษาซึ่งหมายถึงมีการออกเสียงคำศัพท์ และการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพียงใด และองค์ประกอบด้านความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ซึ่งหมายถึงการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการพูด ทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่ายเพียงใด ส่วนการประเมินอีกลักษณะหนึ่งได้แก่การประเมินการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยภาพรวมที่ประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนอยู่ในระดับเกณฑ์ขั้นต่ำ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ปานกลาง ดี ดีมาก^{๑๑}

สภาการทดสอบประจำท้องถิ่นมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ การทดสอบการพูดภาษาอังกฤษในระดับต้น University of Cambridge Local Examinations Syndicate: PET SPEAKING, 1996) ได้ให้เกณฑ์การประเมินผลความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็น ๔ องค์ประกอบมีดังนี้

๑. ความคล่องแคล่วการใช้ภาษาอังกฤษ (fluency)
๒. ความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้ภาษาอังกฤษ (accuracy and Appropriateness of Language)
๓. การออกเสียง (pronunciation)
๔. ความสำเร็จในการทำกิจกรรม (task achievement)

ในแต่ละองค์ประกอบใช้มาตราส่วนในการประเมินค่า ๕ ระดับคะแนน เช่น การวัดความคล่องแคล่วการใช้ภาษาได้อย่างต่อเนื่อง ให้คะแนน ๑ คะแนน ไม่สามารถพูดอังกฤษได้ ให้ ๒ คะแนน พูดได้

^{๑๑} ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, ผลของการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ ที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), abstract.

แต่ไม่ต่อเนื่องกันและยากแก่การเข้าใจ ให้ ๓ คะแนน พุดด้วยความลึกลับ จนทำให้ผู้ฟังขาดความอดทนที่จะฟัง ได้ ๔ คะแนน พุดด้วยความลึกลับใจอย่างเห็นได้ชัดแต่ไม่มีอุปสรรคกับการสื่อสารกับผู้อื่น และให้ ๕ คะแนน พุดสื่อสารได้โดยใช้โครงสร้างประโยค คำศัพท์และข้อความที่ถูกต้อง

บทสรุป

จากความหมายของกลวิธีการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ากลวิธีทางการสื่อสารหมายถึงกระบวนการหรือวิธีการที่ใช้หรือแก้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อความหมายที่ถูกต้องอย่างมีระบบของผู้พูด โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างมีสติ ทั้งนี้ยังสามารถแบ่งให้ความหมายของกลวิธีการสื่อสารมีสองแนว คือ ความหมายในแง่ปฏิสัมพันธ์และความหมายในแง่ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาจากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าความสามารถใช้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะการสื่อสารที่ผู้พูดจำเป็นต้องมีความรู้ด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ คำศัพท์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และมีทักษะในการใช้กลวิธีการพูดเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

กลวิธีการสื่อสารมีหลายประเภทที่ผู้พูดสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมในการสื่อสาร ได้แก่ กลวิธีที่ทำให้สัมฤทธิ์ผลซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้เพื่อแก้ปัญหาในขณะที่พูดให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และกลวิธีหลีกเลี่ยงตัดทอน เป็นกลวิธีที่ใช้ในการหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่พูด กลวิธีทางการสื่อสารเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้บรรลุผลสำเร็จของการสื่อสารเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้เรียนต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะที่พูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่างๆ หากผู้พูดใช้กลวิธีทางการสื่อสารก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารและบรรลุเป้าหมายการสื่อสารได้

บรรณานุกรม

- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา. ผลของการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ ที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. **เหลียวหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกกว้าง, ๒๕๓๕.
- Bernie Trilling and Charles Fadel. **21st Century Skills: Learning for life in our times**. New York :A Wiley Imprint, 2009.
- CANALE, MICHAEL, **Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing** , Applied Linguistics, 1 (1980).
- Dhirawit Pinyonattagarn. **Globalization of English in ASEAN with Special Emphasis on Thailand**. International Conference on Globalization and the Teaching of English Oct. 19 to 20, 2013
- Ellis, R. **The Study of Second Language Acquisition**. Oxford: Oxford University Press, 1994.
- Scarcella, E. Andersen and S. Krashen (eds.), **Developing communicative competence in a second language**. New York: Newbury House, 1990.
- Stewart Stuart, Pearson Lynn. **“Development of Communication Strategies among Foreign Language Learners”** Mountain Interstate Foreign Language Review; 1994.
- Si-Qing. **A study of communication strategies in interlingua production by Chinese EFL learners**. Language learning 40 (June 1990).
- Yule G. and Tarone, E., **Eliciting the performance of strategic competence**, New York: Newbury House, 1990.